

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 14 Januari 1912. N°. 1776.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonneementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —12 per regel.

Van de Voleinding.

XL.

TWERDE REEKS.

II.

Namelijk de verborgenheid, die verborgen is geweest van alle eeuwen en van alle geslachten, maar nu openbaar is aan zijne heiligen.
Col. 1: 26.

Op de tegenstelling die het gedeng be-
heerscht, viel thans, naar we vertrouwen
durven, het noodige licht. Meest gangbaar
onder ons is de voorstelling, alsof aan de
oversijde, van het graf en in het einde der
dingen de eenige vraag van aanblijven deze
is: Wat geschiedt er met den mensch?
Nader: Welk lot staat mij en de mijnen te
wachten? En nog nader: Hoe zal 't mijn
arm ziele vergaan? Alles komt dan neer
op de vraag van den Stokkwaarder te
Philippi: „Wat moet ik doen om zalig te
worden?” Waar die vraag uit de conscientie
oprees, leidt men den vager naar Jezus, en
waar men te doen heeft met een mede-
burger in Nederland of met een inlander
op Java, in wiens ziel die bange vraag nog
niet opkwam, poogt men dien nog dooven
sondaar het geestelijk oor te ontsluiten,
totdat ook hij naar zijn zaligheid vragen gaat.
Maar hierbij blijft het dan ook. Men hoort
ook nog wel van Jezus wederkomst, van
een terugkeren van het lichaam, en van
een jongste oordeel, maar dat alles
legt geen beslag op onze gedachtenwereld.
Is men terstond na zijn sterven gelukkig,
wat zou men dan nog meer verlangen? En
zoolang de mensch, en nader ons eigen
persoon, het middelpunt van geheel het
eigen verleden blijft, is heel het probleem
eigenlijk uitgeput, zoodra vaststaat, dat 't
sterven ons van meet af in de volle zalig-
heid overleedt.

En toch, dit is de veelal gangbare
voorstelling, zoo stelt men het zich meest
voor in de gesprekken, in de geroepzede,
in de prediking, en al het overige wordt
wel niet ontkend, er op de Catechisatie
zelfs bij geleerd, maar het slaat niet
in, het wordt niet in het leven opge-
weven, eer is het een vreemd bestand-
deel dat er bij komt en er aan wordt
gehecht, maar dat niet in 't vleesch en
bloed van onze verwachtingen wordt opge-
nomen. In de eerste eeuw der Christenheid
was het zoo niet, was het heel anders.
Eerst in later eeuwen is het zoo geworden.
In de Middeleeuwen had men althans nog
het Vagevuur, de zielsmissen en de gebeden
der heiligen voor ons en aan toegevoegd, en
dit sneed de Reformatie weer af, maar voor
het overige schikte men zich ook onzerzijds
in de vaag spiritueele opvatting, en spitste
die zelfs nog scherper toe, dan het onder
Rome's leiding ooit geschied was. Het
maakte den indruk alsof het heelal, en
althans onze aarde, niets dan een aanhangsel
van den mensch was, een tijdelijk appendix
van ons menschelek bestaan, maar dat na
ons sterven alle waarde verloor. En verder
mocht de secte dan nog eenzijdig phanta-
seeren, maar dit liep straks vanzelf dood.
Zoo bleef ook voor ons het menschelek
geslacht, en in dit geslacht elk individu,
op zichzelf het grootste uitgangspunt, en als
deze persoon na zijn sterven maar in de
zaligheid was ingegaan, wat zou er dan
voor zulk een nog aan de Voleinding ont-
breken. Er kwamen ja ook nog eenige
„laatste dingen”, gelijk men ze bij voorkeur
noemde, doch die zouden buiten ons om
hun verloop wel vinden. Ons ging dit niet
al te zeer aan.

Hiertegenover nu staat in de Schrift de
geheel andere voorstelling, dat we in al 't
geschapene te doen hebben met één mach-
tig kunstwerk Gods; dat alle deelen van
dit kunstwerk onderling saamhangen; dat
God dit kunstwerk schep met een bepaald
doel; en dat dit doel gelegen was in de
verheerlijking Zijns naams. Wel nam in
dit kunstwerk der Schepping de mensch een
geheel eigen plaats in, maar toch altoos
zoo, dat hij slechts een schakel in den keten
vormde, en met alle overige creaturen zich
had voort te bewegen op den weg, aan welks
einde het doel van onzen God met heel zijn
Schepping volledig zou bereikt zijn. Iets wat
er op neer komt, dat in deze opvatting der
Schrift niet de mensch, maar God op den
voorgond treedt; het doel en de eind-
paal der Voleinding niet in 's menschen
verlangen, maar in Gods lust te zoeken is;
en ook het einde van den mensch en van
ons menschelek geslacht alleen te verstaan
is in den samenhang, die den mensch aan
heel de Schepping bindt. Zoo verliest zich
het individu in den band met het volk van
God, en kan ook het geestelijke niet tot zijn

recht komen, dan in verband en samen-
hang met de beide steden der Schepping,
gelijk die in het onzienlijke én zienlijke
zich spreiden. Doch hieruit volgt dan ook
vanzelf, dat het uitgangspunt, van waar
men zich naar de Voleinding toe beweegt,
niet kan gelegen zijn in onzen dorst naar
zaligheid, maar moet worden gezocht in den
Raad Gods. De Schrift zelf stelt ons God
den Heere voor als Bouwmeester. Opperste
Kunstenaar en Bouwmeester is met het oog
op het heelal zijn eerenaam. Van Voleinding
nu is ook bij elken anderen bouw sprake,
en die Voleinding is bij elken bouw van
aanzien dan eerst bereikt, zoo het plan,
de gedachte, het ontwerp, dat eerst alleen
in de fantasie van den architect leefde, en
toen door hem op 't papier was gebracht,
zich nu, in steen en hout belichaamd, naar
buiten vertoont, en na langdurigen arbeid
eindelijk af is. Dit kan lang tegenhouden.
De bouw van tempels en kathedraalen, van
paleizen en torens is niet zelden onder-
nemen, zonder dat direct afwerken moge-
lijk bleek. De gevallen zijn bekend, waarin
soms pauzen van meer dan jaren in den
bouw zijn ingetreden. Er zijn zelfs gebou-
wen, waarvan de eerste steenlegging reeds
voor eeuwen plaats greep, en die nog altoos
niet voleind zijn. Ook is het voorgekomen,
dat de eens begonnen bouw door brand of ander
ongeval eerst verstoord was, en dat herstel
noodig was, alvorens men tot de Voleinding
kon voortvaren. Maar welk ook het verloop
bij zulk een ondernemen bouw zij, toch
past het begrip van Voleinding altoos, uit-
nemend bij het denkbeeld van een bouw, en
dan eerst zal men zeggen kunnen dat zulk
een grootsche bouw voleind is, als tenslotte
in steen schittert wat oorspronkelijk in
de voorstelling van den Bouwmeester op-
kwam, en uit zijn gedachte naar buiten
trad. Dit is dan ook de voorstelling die
de Schrift ons geeft. Heel de Schepping
één wonder, saamhangende en één
machtig geheel vormende bouw; die bouw
in de Schepping begonnen; die bouw door
zonde en vloek tijdelijk verstoord; die bouw
door de genade voor geheel verval behoeft;
en dank zij de wijsheid Gods, die bouw
tenslotte zoo doorgezet, dat alle gedachten
Gods er in verwezenlijkt worden; en eerst
als dit zal bereikt wezen, zal de Voleinding
daar zijn.

Hierin schuilt vanzelf de telkens in de
Schrift wederkerende gedachte van de
Verborgenheid. Zoolang de architect nog
niets van zijn plan op het papier gebracht
heeft, is heel zijn plan vanzelf nog verborgen.
Hij moge er met deze of gene over gesproken
hebben, maar hierom is het plan nog niet
openbaar, en zelfs door hem zelf nog niet
tot klaarheid en precisie afgegraven. Brengt
hij zijn plan van lieverlee in tekening,
dan begint het voor hem-zelf vorm en ge-
stalte te verkrijgen, waarbij 't allengs tot in
de kleinste bijzonderheden uitkomt. Wordt
het dan aan vrienden en geestverwanten
op carton getoond, dan worden ook deze
allengs in de verborgenheid van het plan
ingeleid. En nadert dan eindelijk het oogen-
blik, waarop het plan beginnen zal verwerkelijkt
te worden, dan wordt de verborgenheid ont-
sluierd aan de hulparchitecten die bij den bouw
als helpers zullen optreden. Deze toonen dan,
wat eerst verborgen was, in de stukken en
deelen van den bouw die ze opmetelen. Zoo
wordt van lieverlee wat eerst geheel verbor-
gen was, openbaar. En is tenslotte geheel het
gebouw gereed, dan zijn het de toekomstige
bewoners die er eindelijk intrekken, en nu
nog heel anders, en veel beter dan de toes-
chouwers van buiten, de innerlijke deugdelijk-
heid van het gebouw beoordeelen en genieten
kunnen, zooals de bouwmeester dat alles
gewild heeft, maar zelfs de bouwlieden het
niet begrepen. Om slechts dit één voor-
beeld te nemen. Een goed bouwmeester
zal in een paleis ook een studeervertrek voor
den Vorst aanbrengen, en zich afvragen van
welke afmetingen, hoe gelegen, hoe inge-
richt, met welken lichtval, en hoe gemeubeld
en versierd zulk een studeervertrek zal
moeten zijn, om elken hinder voor den
denkenden geest weg te nemen, alle
afleiding te ondervangen, aan den geest zijn
eigen loop te laten, en de concentratie van
gedachten te vergemakkelijken. Is nu het
vertrek af, dan zal 't, om goed te zijn, al
deze voordeelen moeten aanbieden. Toch
weten de bouwlieden die het vertrek tim-
merden, hier niets van. Mannetje voor man-
netje hebben zij eenvoudig naar het bestek
gewerkt. En eerst als alles af is, en de
Vorst zich eindelijk aan zijn studeervertrek
komt uit, of de architect het juist getrof-
fen heeft. Zoo nu is het ook hier. Allerlei
machten en krachten werken in den loop
der eeuwen mee om den Bouw van het
Heelal verder te brengen, maar of het
metterdaad voldoet, wordt eerst verstaan,

gemerkt en genoten onder hen, die er in
wonen mogen. In het eind alleen wordt de
uitnemendheid van den Bouw Gods in gansch
het Heelal verstaan.
Dit beeld van den bouw is dan ook heel
de Schrift door aan bijna alle schrijvers
gemeenzaam. Reeds werd het gebeid van
Eva, als we lezen: „En de Heere God
bouwde de ribbe van Adam tot een vrouw”.
Aan Davids geslacht wordt de belofte ge-
geven, dat God den verkoren Koning een huis
zou bouwen, doeleinde op zijn nakomelings-
schap. Als bedreiging roept de profeet
Jeremia het uit, dat God de Heere zelf weer
zal afbreken wat Hij eerst gebouwd had.
De psalmist zingt Gode toe, dat zijn goe-
dertierenheid eeuwiglijk zal gebouwd worden.
Van het gezinsleven heet 't, dat zoo de
Heere het huis niet bouwt, de wachters te
vergeefs waken. Van de Opperste Wijsheid
lezen we in Spreuken VIII: „De Opperste
Wijsheid heeft haar huis gebouwd” en
evenzo staat er van de deugdzaam huis-
vrouw: „Elke wijze vrouw bouwt haar
huis”. De Prediker wijst er op, hoe er in
ieters leven een tijd is om te bouwen, en
straks weer een tijd om wat gebouwd werd
af te breken. Zelfs van den hemel boven
ons heet, dat God de Heere zijn opperzalen
in den hemel bouwt, en evenzo lezen we
van de geestelijke rijping, dat gelukkig
is de man die zijn huis op een steenrots
bouwt. Paulus zegt niet anders van de
wording der gemeente, dat er zijn, die
bouwen op eens anders fundament, en al het
geestelijke saamvattend, zegt de brief aan
de Hebreërs: „Een iegelijks huis wordt
van iemand gebouwd, maar die dit alles
gebouwd heeft is God”, een wijze van uit-
drukking die ook Petrus opneemt, als het in
1 Petrus 2: 5 heet, dat de geloovigen als
levende steenen gebouwd worden, en waarop
ook dit zeggen van Jufas neerkomt: „Bouwt
u zelve op uw allerheiligst geloof”. En als nu
dit alzijdig gebruik tenslotte tot de be-
telling leidt, dat God de Heere de Opperste
Kunstenaar en Bouwmeester is, dan is zeker
niet te veel gezegd, zoo met name in het
verband met de Voleinding op dit beeld
van het Bouwen zeer bijzonder de nadruk
wordt gelegd.

Deze geheele gedachte nu is aan den
Methodistischen geest ten eenenmale vreemd.
Het Methodistische heeft geen bouw voor
oogen, maar, als we ons zoo mogen uit-
drukken, veeleer een steenhouwerij, waar
het er maar op aankomt, om de enkele
steenen gaaf, goedgebakken of zuiver in
den vorm af te leveren en op te stapelen.
Nu versta men dit verwijzen naar de
steenbakkerij of steenhouwerij niet in min-
schenden zin. Ook het beeld van den
steen toch is alleszins Schriftuurlijk, en in
1 Petr. 2 wordt dit beeld van den steen
zelfs zoo uitgewerkt, dat met verwijzing
naar Psalm 118 en Jesaja 28, de Messias
zelf als de hoeksteen van het gebouw
Gods wordt voorgesteld. Vandaar dat
het heet: „Indien gij anders gesmaakt
hebt, dat de Heere goedertieren is,
tot welken komende als tot een levenden steen,
van de menschen wel verworpen, maar van
God uitverkoren, zoo wordt ook gij zelve
als levende steenen gebouwd tot een geestelijk
huis. Daarom is ook vervat in de
Schrift: Ziet, ik leg in Zion een uitersten
hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is.
U dan die gelooft is hij dierbaar, maar den
ongehoorzamen wordt gezegd: De steen dien
de bouwlieden verworpen hebben, deze
is geworden tot een hoef des hoeks, en
een steen des aanstoots en een rots der
ergernis”. Waar alzo het beeld van den
steen niet alleen op den geloovige, maar
evenzo op Christus zelf wordt toegepast,
kan er geen sprake van zijn, dat ons ver-
wijst aan het Methodisme, dat het bij de
steenen blijft staan, en niet tot het huis komt,
in min gunstigen zin bedoeld zou zijn. Dit
liet zich alleen denken in een land, waarin
bijna geen steen gehouwen, maar alle steen
gebakken wordt. Doch juist in verband
hiermee liete men er wel op, dat de Schrift
bijna uitsluitend van gebouwen steen ge-
waagt; een omstandigheid waardoor het
beeld van den steen in de Schrift zooveel
te rijker wordt. Den gebakken steen
produceert men zelf, den gehouwen steen
slijpt en zaagt men, maar die steen zelf
komt van God in de groeve of wordt ge-
houwen uit den rotssteen. Al moge het
nu zijn, dat sommige Methodisten in
hun bekeeringmethode haast meer aan het
bakken, dan aan het behouwen van den
steen denken doen, niet dit ligt in ons
verwijt. Oas verwijt bedoelt alleen te
zeggen, dat de Methodisten, bijna zonder
uitzondering, zich er toe bepalen om steen
te op stapelen, maar dat de eigenlijke
bouw, die met deze steenen tot stand moest
komen, hen niet pakt en niet bezield.

Gelijke opmerking geldt ten deele ook van
van enkele Gereformeerden. Niet alsof deze
zich uitsluitend en eenzijdig met de enkele
levende steenen bezighouden; eer integendeel
is het spreken over de zaligheid van het volk,
dat uit deze steenen wordt opgebouwd, onder
hen van oudsher zeer gewoon. Maar wel
stuit men bij vele Gereformeerden van
oudsher al te veel op de eenzijdigheid, dat
ze wel met een bouw van het volk des
Heeren rekenden, maar voor den bouw van
geheel de Schepping Gods te weinig oog
hadden. In al hun overwegingen staan
altoos de uitverkoren op den voorgond,
die juist krachtens de uitverkiezing in zeer
individualistisch karakter optreden, en
niet genealogisch, maar alleen krachtens
de verkiezing onderling saamhang ver-
toonen. Die uitverkoren zijn voor hen dan
de enkele steenen, en uit die enkele steenen
wordt het gebouw opgetrokken, maar dit
gebouw is en blijft eenzijdig het geestelijk huis
der uitverkoren zondaren, met Christus als
den hoeksteen. Ook hier komt men dus
niet tot den samenhang van het groot geheel
van Gods Schepping. Er wordt ook hier
uit dit machtig Scheppingswerk één enkele
soort steenen uitgenomen, daarop alleen wordt
de aandacht saamgetrokken, en al het overige
verliest zich in nevelen. Het is in het
eind, of eenzijdig en alleen de toebereiding
der uitverkoren en hun onderlinge saam-
binding tot één geheiligd volk, waarde en
betekenis heeft, en alsof al het overige
weinig meer zijn zou dan franje rondom het
eigenlijke kleed. En dit nu kan niet voor
de Schrift bestaan. Voorzeker is ook naar
luid der Schrift het volk des Heeren het
levend middelpunt, waarom al het overige
zich schijnt, maar toch heeft ook al het
overige voor de Schrift eigen zin en
beduidenis. „De hemelen vertellen Gods
eer en het uitspansel zijner handen werk”, ook
al heeft op zichzelf noch het starrenheir,
noch het heir der wolken met de zaligheid
der uitverkoren iets uitstaande. Men is
in de dagen der Reformatie, om de werk-
heiligheid uit te bannen en Gods alleen-
zigmakende genade de eere te geven, een
oogenblik te eensch volstrekt terugtrekken in
de uitverkiezing genoodzaakt geweest; maar te
ontkennen valt niet, dat deze uit noodzaak
geboren wijze van de dingen te beschouwen,
niet aan alle eenzijdigheid is ontkomen.
Zelfs mag en moet meer gezegd. Het is
meermalen opgemerkt, dat het Methodisme
juist bijna eenzijdig uitloopt in de landen,
die in de 16^e eeuw voor het Calvinisme
kozen. En dit is niet alleen zoo, maar laat
zich uit het eenzijdig drijven op de leer
der uitverkiezing ook uitnemend wel ver-
klaren. Eenmaal gewend om alleen naar
de geestelijke toebereiding der bepaalde uit-
verkoren te vragen, en, mits het volk
Gods uitloopt, met de voleinding van
heel de overige Schepping nauwelijks
rekendend, verviel men er vanzelf toe, om
de uitverkiezing, uithoofde van haar mystiek
karakter, althans in het feitelijke beke-
ringswerk, eenigzins opzij zetten, en, het
mysterie der verkiezing aan God overlatende,
zich alleen te laten gelegen liggen aan de
bekeering van wie men ontmoette; niet om,
slagde dit, er zich zelf de eere van toe te
kennen, o, neen, maar om niet meer te
willen zijn dan een werktuig der genade
en een instrument in de hand Gods.

Het terugkomen der Gemeente van dezen
doelweg dankt de gemeente van Christus
aan den ingetreden afval. Haar blik op de
toekomstige ontwikkeling der dingen was
verduisterd geworden, zoo door haar onge-
meenen voorspoed, als door haar alomvatten-
den en overal doordringenden invloed, en niet
het minst het wegvallen van haar kruis. Het
scheen wel, alsof het kruis haar van de schou-
ders was genomen, en reeds hier op aarde haar
de kroon op het hoofd was gedrukt. Te Con-
stantinopel was deze keer in haar aardsch
bestaan met de bekeering van keizer Con-
stantijn begonnen. Van verdruktheid werd ze
als gevolg van die keizerlijke bekeering
heerschende. Het wereldlijke zwaard keerde
zich niet meer tegen haar, doch werd veel-
eer ter harer bescherming en verheerlijking
uit de scheede getrokken. De Staatskerk
kwam op, en legde allengs beslag op geheel
het sociale en politieke leven. Het werd al
gekersterd, en met den loop der eeuwen
geraakte men allengs in een toestand, die
in geen enkel opzicht meer paste bij het
beeld dat de Christus zelf van zijn gemeente
geschetst had, en zooals zijn apostelen, met
name Paulus, dit nader hadden uitgewerkt.
Naar dat beeld zou de Kerk van Christus zijn
een klein kuddeke te midden der wereld,
en nu scheen, geheel omgekeerd, wereld en
kerk veel eer één geworden te zijn. „Ze
hebben mij vervolgd, sprak de Heere, ze
zullen ook u vervolgen”; en in steen van
druk en vervolging bezorgde het wereldlijk

regiment thans aan Christus' Kerk sieraad
en kroon. Niet vele edelen, niet vele wijzen,
niet vele aanzienlijken, niet vele rijken,
maar wat niets is, heeft God uitverkoren,
schreef de apostel van Tarsen, en nu zag
men in prachtgewaad en in verblindenden
luister al wat groot in de wereld genoemd
werd, zich bij Christus Kerk voegen en haar
lof bezingen. Gevolg waarvan natuurlijk
was, dat hoe meer de gemeente in wereldsche
betekenis klom en haar kring kon uitbrei-
ten, het geestelijk gehalte van haar innerlijk
leven afnam, en haar gelijkvormigheid met
de wereld haar ten vloek werd. Dit
nu had tengevolge, dat de Kerk van
Christus zich in deze wereld steeds meer
thuis begon te gevoelen. Ze kwam steeds
meer onder den indruk, dat het leven op
aarde voor haar steeds meer won in
aanrekkelijkheid, en dat ze wel met de
triumfeerende Kerk daarboven één bleef,
maar alermint haast had, om zich in
die onzichtbare Kerk in den hemel te ver-
liezen. Zoolang de druk en de vervolg-
ing aanhield, drong men naar het einde,
en hoopte van de toekomst wat het heden
onthield; maar toen voor druk eere, en voor
vervolg huster kwam, werd dit omgekeerd,
voelde de Kerk zich op aarde thuis, en
beheld haar hemelsche eere alleen nog
betekenis voor de weggestorvenen van
deze aarde, die hun deel aan de heerlijk-
heid van de aardsche Kerk door den
dood inboetten. De Kerk zelf genoot
op aarde in haar glans en glorie, en taal-
de niet naar verandering, en het waren alleen
de op zichzelf staande zielen, die door den
dood uit deze Kerk van glorie verhuizen
moesten, voor wie de Kerk daarboven en
de toekomstige dingen een uitlokkend
karakter droegen.

Tengevolge hiervan kon het niet anders,
of de Voleinding hield op belangstelling
in te boezemen, werd alleen nog doctrinaal
in geschriften besproken, zonder het volk
meer te boeien, en hoe langer zoo meer
werd de zielsmissen voor wie in het vage-
vuur kwijfden, in de beschouwing der
hemelsche dingen hoofzaak. En hier
kwam toen bij, dat de ernstiger gestem-
den, die met dit verwerdelijken van de
Kerk geen vrede konden hebben, en zich
daarom liever geestelijk terugtrokken, zich
wel juist zeer sterk tot het hemelsche voel-
den aangetrokken, maar schier uitsluitend
in geestelijk-geestelijken zin, d.i. met het
oog op hun eigen zaligheid en verheerlij-
king. Zoo geraakte van twee zijden tegelijk
de juiste opvatting van de Voleinding in
het gedrang. De Kerk als lichaam voelde
in haar machtspositie niet de minste
neiging, om aan haar positie op aarde een
einde te zien komen, en de pietistisch-ge-
stemden en de mystiek-geestelijken richtten
hun verwachting schier uitsluitend op gees-
telijke vervolmaking. Dat thans aan deze
beide eenzijdigheden almeer de pas wordt af-
gesneden, en de vraag naar de Voleinding
der dingen in vrijer licht treedt, is dan ook
in hoofzaak hieruit te verklaren, dat hoe
langer hoe meer aan de aardsche heerlijk-
heid der Kerk een einde begint te komen; dat
de afval toeneemt; dat spot, smaad en ver-
volg voor luister, glorie en kroon weer in
de plaats gaat treden, en dat de geloovige
beijders, hierdoor van het wereldsche ver-
vreemd, weer vragen gaan naar het einde
der dingen, terugkeren tot wat de Chris-
tus en zijn apostelen ons als beeld der Kerk
op aarde voorhouden, en zodoende van
lieverlee de alomvattende betekenis der
Voleinding weer tot haar recht doen komen.

DR. A. K.

„Vereert den Heere van uw goet”

Vereert den HEERE van uw
goed, en van de eerstelingen
aller uwer inkomsten.
Spr. 3: 9.

Ge weet wat vereeren is.
Ge vereert niet wie beneden u staat,
noch ook wie geheel uws gelijke is, maar
ge vereert uw meerdere, die boven u staat
en tegen wien ge opziet. Vereeren is eer
betoonen, eer bewijzen, niet in woorden
alleen, maar ook door een daad, bij voorkeur
door een aangeboden geschenk. Kinderen van
een niet te groote school vereeren hun meester
op zijn jaarfest met een aandenken. Men
vereert den jubilaris die zijn festin van jaren
viert. Men vereert zijn Vorst of Vorstin door
het aanbieden van een somme gelds, ter harer
beschikking, of door een kunstwerk. En zoo
ook kan men zijn God vereeren door geld te
spillen aan iets dat zijn Naam verheerlijkt.
In dit vereeren ligt dit eigenaardige, dat 't
niet geschiedt om in eenige behoefte te voorzien.
Wie den Heere van zijn goed vereert, doet dit
niet, omdat hij zich inbeeldt dat de Heere dit
van noode heeft. De Almachtige Aan zelfs niet
gedacht worden als eenig ding behoevende. Zelfs